

Opinia do ustawy o ratyfikacji Konwencji o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci, sporządzonej w Hadze dnia 19 października 1996 r.

(druk nr 768)

I. Cel i przedmiot ustawy

Ustawa z dnia 22 stycznia 2010 r. wyraża zgodę na ratyfikację Konwencji o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci, sporządzonej w Hadze dnia 19 października 1996 r. Konwencja ta ma zastąpić w stosunkach między umawiającymi się państwami: Konwencję dotyczącą uregulowania opieki nad małoletnimi, sporządzoną w Hadze dnia 12 czerwca 1902 r. (Dz. U. z 1929 r. Nr 80, poz. 596) oraz Konwencję o właściwości organów i prawie właściwym w zakresie ochrony małoletnich, sporządzoną w Hadze dnia 5 października 1961 r. (Dz. U. z 1995 r. Nr 106, poz. 519). Polska podpisała ją w dniu 22 listopada 2000 r.

Konwencja, której dotyczy w/w ustawa, w sposób kompleksowy, w stosunku do konwencji wcześniejszych, reguluje materię związaną z międzynarodową ochroną dzieci.

Postanowienia Konwencji konkretyzują niektóre pojęcia budzące wątpliwości interpretacyjne (m. in. dotyczy to określenia zakresu podmiotowego stosowania Konwencji – tj. od urodzenia dziecka do ukończenia przez nie 18. roku życia i rezygnacji z pojęcia "małoletniego", budzącego poprzednio wątpliwości wobec różnic w uregulowaniu w poszczególnych ustawodawstwach, zdefiniowano także "odpowiedzialność rodzicielską", w następstwie trudności stosowania pojęcia "środków ochrony" w Konwencji zawarto wyliczenie środków zmierzających do ochrony osoby lub majątku dziecka, określono rodzaje spraw podlegających wyłączeniu spod materii uregulowanej Konwencją). Dokonano uregulowania właściwość organów – jako zasadę ogólną przyjęto jurysdykcję organów państwa miejsca zwykłego pobytu dziecka, zmiana tego miejsca powoduje zmianę

jurysdykcji. Zasada jurysdykcji subsydiarnej natomiast pozwala na przekazanie rozpoznania sprawy przez organ właściwy, zgodnie z zasadą ogólną, organom państwa:

- 1) którego dziecko jest obywatelem,
- 2) w którym znajduje się majątek dziecka,
- 3) w którym toczy się postępowanie o rozwód, separację albo unieważnienie małżeństwa,
- 4) z którym dziecko łączy ścisły związek

- jeżeli służy to dobru dziecka, a państwo to wyrazi zgodę na przekazanie jurysdykcji. Przy czym organ państwa, któremu można przekazać jurysdykcję, jest uprawniony do wystąpienia do organu państwa zwykłego pobytu dziecka z inicjatywą przekazania sprawy, jeżeli uzna, że jest w stanie lepiej ocenić dobro dziecka w konkretnym przypadku.

Ratyfikacja Konwencji przez Rzeczpospolitą wymaga uprzedniej zgody wyrażonej w ustawie, ponieważ dotyczy praw i obowiązków obywatelskich określonych w Konstytucji RP oraz spraw uregulowanych w ustawach (Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz Kodeks postępowania cywilnego) - art. 89 ust. 1 pkt 2 i 5 Konstytucji RP. Po ratyfikacji Konwencji i ogłoszeniu w Dzienniku Ustaw, będzie ona stanowiła część krajowego porządku prawnego i będzie stosowana bezpośrednio.

Zgodnie z decyzją 2008/431/WE Rady Unii Europejskiej z dnia 5 czerwca 2008 r. upoważniającą niektóre państwa członkowskie do ratyfikacji powyższej Konwencji (uzasadnienie projektu ustawy, str. 9, druk sejmowy nr 2615) należy złożyć oświadczenie odnośnie do uregulowań zawartych w art. 23, 26 i 52 Konwencji (pozostawienie pewnego stopnia elastyczności w celu stosowania prostego i szybkiego reżimu uznawania i wykonywania orzeczeń sądowych) oraz art. 55 Konwencji (właściwość organów polskich do podejmowania środków w zakresie nieruchomości stanowiących majątek dziecka, położonych w Polsce oraz nieuznawanie odpowiedzialności rodzicielskiej lub środka, który byłby nie do pogodzenia ze środkiem podjętym przez organy Rzeczypospolitej Polskiej w stosunku do tego majątku).

II. Przebieg prac legislacyjnych

Pierwsze czytanie projektu ustawy odbyło się w Komisji Spraw Zagranicznych oraz Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka. Komisje rekomendowały przyjęcie projektu ustawy w brzmieniu przedłożenia rządowego.

Ustawa nie budzi zastrzeżeń legislacyjnych.

Bożena Langner

Główny legislator